

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)
zo 17. júna 2004*

Vo veci C-30/02,

ktorej predmetom je návrh predložený Súdnemu dvoru v súlade s článkom 234 ES Zmluvy, ktorým Tribunal Tributário de Primeira Instância de Lisboa (Portugalsko) navrhuje vo vzťahu ku konaniu začatému pred vnútroštátnym súdom medzi:

Recheio — Cash & Carry SA,

a

Fazenda Pública/Registo Nacional de Pessoas Colectivas,

za účasti:

Ministério Público,

aby v prejudiciálnom konaní rozhodol o výklade práva Spoločenstva v súvislosti s vrátením súm zaplatených bez právneho dôvodu,

* Jazyk konania: portugalčina.

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, sudcovia A. La Pergola, S. von Bahr (spravodajca), R. Silva de Lapuerta a K. Lenaerts,

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: M. Múgica Arzamendi, hlavná referentka,

so zreteľom na písomné pripomienky, ktoré predložili:

- Recheio — Cash & Carry SA, v zastúpení: C. Teixeira Osório de Castro a J. Vieira Peres, advogados,
- portugalská vláda, v zastúpení: L. Fernandes a A. I. Pinto, splnomocnení zástupcovia,
- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A. M. Alves Vieira a R. Lyal, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci N. Castro Marques, advogado,

so zreteľom na správu pre pojednávanie,

po vypočutí ústnych pripomienok, ktoré predložili: spoločnosti Recheio — Cash & Carry SA, v zastúpení: J. Vieira Peres, ako aj P. Sousa Machado a Fontaine de

Campos, advogados, portugalská vláda, v zastúpení: L. Fernandes za právnej pomoci C. Baptista Lobo, advogado, a Komisia, v zastúpení: A. M. Alves Vieira a R. Lyal, na pojednávaní 13. novembra 2003,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta prednesených na pojednávaní 11. decembra 2003,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Uznesením z 27. decembra 2001 doručeným Súdnemu dvoru 4. februára 2002 Tribunal Tributário de Primeira Instância de Lisboa (Finančný súd prvého stupňa v Lisabone) požiadal formou troch prejudiciálnych otázok v súlade s článkom 234 ES o výklad práva Spoločenstva v súvislosti s vrátením súm zaplatených bez právneho dôvodu.
- 2 Prejudiciálne otázky vyplynuli zo sporu medzi Recheio — Cash & Carry SA (ďalej len „Recheio“) a Fazenda Pública/Registo Nacional de Pessoas Colectivas (Štátna pokladnica/Národný register právnických osôb) v súvislosti s vrátením registračných poplatkov, ktoré Recheio zaplatil podľa článku 3 ods. 4 sadzobníka poplatkov Národného registra právnických osôb prijatého nariadením č. 366/89 z 22. mája 1989 (*Diário da República* I, série A, č. 117 z 22. mája 1989).

Spor vo veci samej a právny rámec

- 3 Dňa 5. novembra 1997 Recheio zvýšil svoje základné imanie formou notárskej zápisnice zo 100 000 000 PTE na 1 000 000 000 PTE.

- 4 Dňa 4. marca 1998 Recheio dal zapísať toto zvýšenie základného imania v Národnom registri právnických osôb. Bol mu vyrubený poplatok v sume 2 251 000 PTE podľa článku 3 ods. 4 sadzobníka poplatkov Národného registra právnických osôb, ktorý v ten deň zaplatil.

- 5 Dňa 11. júla 2001 Recheio podal návrh na začatie konania na Tribunal Tributário de Primeira Instância de Lisboa, ktorým žiadal vydanie uznesenia o nároku na vrátenie sumy 2 250 000 PTE. Tvrdil, že zaplatenie poplatku bolo vykonané v rozpore s právom Spoločenstva, konkrétne s článkom 10 písm. c) a článkom 12 ods. 1 písm. e) smernice Rady č. 69/335/EHS zo 17. júla 1969 o nepriamych daniach z tvorby a navyšovania základného imania (Ú. v. ES L 249, s. 25).

- 6 Recheio založil svoj návrh na súdnej praxi Súdneho dvora, podľa ktorej platby za zapísanie zvýšenia základného imania kapitálových spoločností do národného registra právnických osôb sú spravidla zakázané v prípade, ak majú charakter dane na účely citovanej smernice podľa jej článku 10 písm. c) (pozri najmä rozsudky z 29. septembra 1999, Modelo, C-56/98, Zb. s. I-6427 a z 26. septembra 2000, IGI, C-134/99, Zb. s. I-7717, bod 25).

- 7 Tribunal Tributário de Primeira Instância prekvalifikoval žalobu Recheio na žalobu o neplatnosť. Podľa jeho názoru mala byť žaloba podaná do 90 dní od „uplynutia lehoty určenej pre dobrovoľné zaplatenie daní“ podľa článku 123 Código de Processo Tributário (daňový poriadok, ďalej len „CPT“), ktorý bol zavedený zákonným nariadením č. 154/91 z 23. apríla 1991 (*Diário da República* I, séria A, č. 94 z 23. apríla 1991). Zodpovedajúce ustanovenie sa v súčasnosti nachádza v článku 102 Código de Procedimento e Processo Tributário (daňový procesný poriadok, ďalej len „CPPT“), ktorý bol zavedený zákonným nariadením č. 433/99 z 26. októbra 1999 (*Diário da República* I, séria A, č. 250 z 26. októbra 1999), v znení zákona č. 15/2001 z 5. júna 2001 (*Diário da República* I, séria A, č. 130 z 5. júna 2001).
- 8 Tribunal Tributário de Primeira Instância poukázal na to, že lehota 90 dní na podanie žaloby o neplatnosť nemá byť ani kratšia ako lehoty použiteľné pri žalobách na vrátenie plnenia založených na vnútroštátnom práve, ani taká, aby prakticky znemožnila alebo výrazne sťažila výkon práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva.
- 9 Zistil, že predmetná lehota sa má použiť na všetky úkony, ktoré sa týkajú odvodov daní a poplatkov, bez ohľadu na to, či pramena z práva Spoločenstva alebo z vnútroštátneho práva.
- 10 Za týchto okolností sa Tribunal Tributário de Primeira Instância de Lisboa rozhodol prerušiť konanie a požiadať Súdny dvor o rozhodnutie v týchto prejudiciálnych otázkach:

„1) Je v rozpore s právom Spoločenstva skutočnosť, že členský štát zaviedol premlčaciu lehotu na podanie žaloby o vrátenie dane uloženej v rozpore

s právom Spoločenstva v dĺžke 90 dní, ktorá začína plynúť od uplynutia lehoty na dobrovoľné zaplatenie, takže výkon práva na vrátenie zaplatenej čiastky sa stal výrazne sťaženým?

- 2) Ak áno, aká je minimálna dĺžka lehoty, ktorú možno považovať za zlučiteľnú s pravidlom, že výkon takéhoto práva nesmie byť výrazne sťažený?

- 3) Aké sú kritériá, ktoré je potrebné použiť na určenie takejto lehoty?“

O žiadosti o opätovné otvorenie konania

- 11 Žiadosťou doručenou do kancelárie Súdneho dvora 23. januára 2004 Recheio požiadal, aby ústna časť konania bola opätovne otvorená po prednesení návrhov generálneho advokáta. Recheio tvrdil, že generálny advokát založil svoj názor na zjavne nesprávnej interpretácii portugalského práva, a to v tom zmysle, že príslušná premlčacia lehota nebola 90 dní, ale päť a pol mesiaca.

- 12 V tejto súvislosti je potrebné mať na pamäti, že Súdny dvor môže z vlastnej iniciatívy alebo na návrh generálneho advokáta, alebo na návrh účastníkov konania nariadiť opätovné otvorenie ústneho pojednávania v súlade s článkom 61 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak usúdi, že nemá dostatok informácií alebo, že vec je potrebné rozhodnúť na základe tvrdenia, ktoré nebolo prejednané medzi účastníkmi konania (pozri najmä rozsudky z 18. júna 2002, Philips, C-299/99, Zb. s. I-5475, bod 20, zo 7. novembra 2002, Hirschfeldt/AEE, C-184/01 P, Zb. s. I-10173, bod 30 a z 13. novembra 2003, Schilling a Fleck-Schilling, C-209/01, Zb. s. I-13389, bod 19).

- 13 Keďže ani jedna z popísaných dvoch situácií nezodpovedá tejto veci, Súdny dvor zväžil, že za týchto okolností nie je potrebné nariaďovať opätovné otvorenie ústnej časti konania. Preto žiadosť o uvedené opätovné otvorenie musí byť zamietnutá.

O prejudiciálnych otázkach

- 14 Svojimi otázkami, ktoré je potrebné skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či vo vzťahu k nárokom na vrátenie daní vyrubených v rozpore s právom Spoločenstva nie je určenie časového obmedzenia na uplatnenie takéhoto nároku do 90 dní od konca lehoty určenej na dobrovoľnú úhradu týchto daní v rozpore so zásadou efektivity práva Spoločenstva.
- 15 Je potrebné mať na pamäti, že členské štáty sú spravidla povinné vrátiť dane vyrubené v rozpore s právom Spoločenstva (pozri rozsudok zo 14. januára 1997, Comateb a i., C-192/95 až C-218/95, Zb. s. I-165, bod 20).
- 16 Súdny dvor takisto vo viacerých prípadoch zaznamenal, že problém s vrátením daní zaplatených bez právneho dôvodu je riešený rôznymi spôsobmi v rôznych členských štátoch, a to dokonca i v rámci jedného členského štátu vo vzťahu k vráteniu rôznych druhov daní a poplatkov. Námietky alebo nároky tohto druhu sú v určitých prípadoch predmetom osobitných procesných podmienok a časových obmedzení

podľa práva upravujúceho či už sťažnosti predkladané daňovým orgánom, alebo súdne konanie. Nároky na vrátenie platieb zaplatených bez právneho dôvodu musia byť v iných prípadoch uplatnené prostredníctvom vnútroštátnych súdov, predovšetkým vo forme žalôb na vrátenie čiastok zaplatených bez právneho dôvodu, pričom takéto nároky je možné uplatňovať v rôznych lehotách, v niektorých prípadoch do uplynutia všeobecnej premlčacej lehoty stanovenej v právnom poriadku (pozri najmä rozsudok z 9. februára 1999, Dilexport, C-343/96, Zb. s. I-579, bod 24).

- 17 Tieto rozdiely medzi vnútroštátnymi systémami vyplývajú najmä z neexistencie právnej úpravy Spoločenstva ohľadne vrátenia vnútroštátnych daní zaplatených bez právneho dôvodu. Za týchto okolností je vecou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu určiť súdy a tribunály, ktoré budú mať právomoc na riešenie takýchto sporov, a stanoviť procesné postupy upravujúce konania na zabezpečenie práv, ktoré si jednotlivci odvodzujú z práva Spoločenstva, za predpokladu, že jednak takéto pravidlá nie sú menej výhodné ako pravidlá upravujúce obdobné vnútroštátne konania (zásada ekvivalencie), jednak že nespôsobujú faktickú nemožnosť alebo výrazné sťaženie výkonu práv priznaných právom Spoločenstva (zásada efektivity) (pozri najmä rozsudok z 15. septembra 1998, Edis, C-231/96, Zb. s. I-4951, bod 34).
- 18 Čo sa týka posledne uvedenej zásady, Súdny dvor uznal, že je zlučiteľné s právom Spoločenstva určiť rozumné časové obmedzenia pre začatie konania z dôvodu právnej istoty, ktorá chráni tak daňovníka, ako aj dotknutý správny orgán (rozsudok Edis, citovaný vyššie, bod 35).
- 19 V tomto prípade článok 123 CTP, nahradený článkom 102 ods. 1 písm. a) CTPP, stanovil premlčaciu lehotu 90 dní pre podanie žaloby o zrušenie úkonu určujúceho výšku platby, ktorá začína plynúť od dobrovoľného zaplatenia tejto platby.

- 20 Je pravda, že rozsudok Edis sa týkal premlčacej lehoty troch rokov odo dňa úhrady platby, t. j. podstatne dlhšej lehoty než tej, ktorá je predmetom sporu pred vnútroštátnym súdom v tomto prípade. No, ako vyplýva z tohto rozsudku, ako i z ustálenej súdnej praxe Súdneho dvora, členské štáty môžu určiť dlhšie alebo kratšie lehoty pre vrátenie súm zaplatených bez právneho dôvodu, pod podmienkou, že nespôsobujú faktickú nemožnosť alebo výrazné sťaženie výkonu práv priznaných právom Spoločenstva.
- 21 Lehota 90 dní, ktorá začína plynúť od konca lehoty určenej na dobrovoľnú úhradu platby, predstavuje v tomto prípade dostatočne dlhý čas na to, aby umožnila daňovníkovi rozhodnúť sa podať žalobu pre zrušenie za plného uvedomenia si všetkých skutkových okolností a zhromaždiť všetky skutkové a právne prvky potrebné na tento účel.
- 22 Ako je zrejmé z bodu 41 návrhov generálneho advokáta, túto lehotu možno považovať za primeranú v porovnaní s lehotami obdobnej dĺžky, ktoré sú určené právnymi poriadkami niektorých iných členských štátov.
- 23 Čo sa týka námietky Recheio, že táto lehota nie je akceptovateľná vzhľadom na skutočnosť, že Portugalská republika neprebrala smernicu č. 69/335 v čase, keď bol zaplatený poplatok, ale až dva roky po rozsudku vydanom vo veci Modelo, právo Spoločenstva nezakazuje členskému štátu, ktorý neprebral riadne smernicu č. 69/335 brániť sa voči žalobe na vrátenie dane vyrubenej v rozpore s touto smernicou poukázaním na vnútroštátnu premlčaciu lehotu. Okrem toho, skutočnosť, že Súdny dvor rozhodol o prejudiciálnej otázke o výklade predmetného ustanovenia práva Spoločenstva je v tomto ohľade spravidla nepodstatná. (pozri najmä rozsudok Edis, citovaný vyššie, body 20 a 47).

- 24 Na tvrdenie Recheio, že predmetná lehota nie je odôvodnená vzhľadom na skutočnosť, že pre daňové orgány sú dostupné dlhšie lehoty na rozhodnutie o vyrubení daní od daňovníkov, nie je potrebné povedať viac než to, že táto skutočnosť neznamena, že lehota 90 dní predmetná v konaní pred vnútroštátnym súdom je nedostatočná, berúc do úvahy zásadu efektivity. Ďalej, ciele zodpovedajúce lehotám dostupným pre daňové orgány pri uplatňovaní svojich oprávnení sú vo všeobecnosti odlišné od tých, ktoré sú použiteľné pre lehoty určené na podanie žaloby o neplatnosť.
- 25 V zmysle vyššie uvedeného možno skonštatovať, že vnútroštátna premlčacia lehota, ktorá je predmetom sporu v konaní pred vnútroštátnym súdom, nespôsobuje faktickú nemožnosť alebo výrazné sťaženie výkonu práv priznaných právom Spoločenstva.
- 26 Za daných okolností je odpoveď na prejudiciálne otázky vznesené Tribunal Tributário de Primeira Instância taká, že v súvislosti s nárokom na vrátenie dane vyrubenej v rozpore s právom Spoločenstva určenie 90 dňovej premlčacej lehoty, ktorá začína plynúť od konca lehoty na dobrovoľné zaplatenie tejto dane neodporuje zásade efektivity práva Spoločenstva.

O trovách

- 27 Portugalská vláda a Komisia nemajú právo na náhradu trov konania, ktoré im vznikli v súvislosti s pripomienkami, ktoré predložili Súdnemu dvoru. Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnyim dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd.

Z týchto dôvodov

SÚDNY DVOR (prvá komora)

v konaní o otázkach, ktoré mu predložil Tribunal Tributário de Primeira Instância de Lisboa uznesením z 27. decembra 2001, rozhodol:

V súvislosti s nárokom na vrátenie dane vyrubenej v rozpore s právom Spoločenstva určenie 90 dňovej premlčacej lehoty, ktorá začína plynúť od konca lehoty na dobrovoľné zaplatenie tejto dane neodporuje zásade efektivity práva Spoločenstva.

Jann

La Pergola

von Bahr

Silva de Lapuerta

Lenaerts

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 17. júna 2004.

Tajomník

Predseda prvej komory

R. Grass

P. Jann